

Regeringens proposition

2007/08:106

Tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända
lokalradio

Prop.
2007/08:106

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 mars 2008

Fredrik Reinfeldt

Lena Adelsohn Liljeroth
(Kulturdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att en lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio införs. Lagen föreslås reglera tillståndsperiodens längd och möjligheten till förlängning av sändningstillstånd. För de tillståndshavare som fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen (1993:120) föreslås lagen dessutom reglera innehållet i sändningarna. Vidare föreslås att en hänvisning görs till den tillfälliga lagen i radio- och TV-lagen (1996:844).

Den tillfälliga lagen och ändringen i radio- och TV-lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2008. Den tillfälliga lagen föreslås gälla till den 31 december 2009.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).....	6
3	Ärendet och dess beredning.....	7
4	Bakgrund	7
4.1	Historik	7
4.2	Lokalradiolagen	8
4.3	Lagen om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio ("stopplagen").....	9
5	Gällande rätt	10
5.1	Tillstånd	10
5.2	Tillståndsperiod.....	10
5.3	Urval	11
5.4	Koncessionsavgift	12
5.5	Sändningarnas innehåll	12
5.6	Reklam och annan annonsering	12
5.7	Sanktioner och tillsyn.....	13
6	Tillstånd att sända kommersiell radio.....	13
6.1	En lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio	13
6.2	Tillståndsperiod.....	15
6.3	Förlängning av tillstånd	16
6.4	Sändningarnas innehåll	17
7	Ikraftträdande.....	18
8	Ekonomiska konsekvenser.....	19
9	Författningskommentar.....	19
9.1	Förslag till lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio.....	19
9.2	Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).....	22
Bilaga 1	Sammanfattning av delbetänkandet Tillfälliga regler om tillstånd att sända kommersiell radio (SOU 2007:110).....	23
Bilaga 2	Delbetänkandets lagförslag.....	26
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser	28
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag.....	29
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	32
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2008.....	35

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2007/08:106

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio,
2. lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio.

2 § Bestämmelserna i lagen ska tillämpas i stället för
– 5 kap. 6 och 13 §§ radio- och TV-lagen (1996:844), och
– punkt 3 a och b i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

I fråga om tillstånd att sända lokalradio gäller i övrigt radio- och TV-lagen och övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Tillståndsperiod

3 § Radio- och TV-verket beslutar i frågor om tillstånd att sända lokalradio.

Tillståndsperioden är ett år räknat från den 1 januari 2009.

Radio- och TV-verket får besluta om ytterligare en tillståndsperiod om högst ett år.

Förlängning av tillstånd

4 § En tillståndshavare som vill få sitt tillstånd förlängt ska ansöka om det hos Radio- och TV-verket senast fyra månader före tillståndsperiodens utgång.

5 § Ansöker en tillståndshavare inom den tid som anges i 4 § om förlängning av sitt tillstånd ska detta förlängas med ytterligare en tillståndsperiod, om det inte finns grund för att återkalla tillståndet enligt 11 kap. radio- och TV-lagen (1996:844).

Annat tillstånd än sådant som ursprungligen har meddelats enligt den upphävda lokalradiolagen (1993:120) får inte heller förlängas om

1. tillståndshavaren väsentligen har brutit mot villkor som enligt 5 kap. 10 eller 11 § radio- och TV-lagen (1996:844) har förenats med sändningstillståndet,

2. tillståndshavaren väsentligen har brutit mot bestämmelsen om eget material i 6 kap. 7 a § radio- och TV-lagen och det inte finns särskilda skäl för att tillståndet ska förlängas, eller

3. förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

6 § Som tillståndshavare enligt 5 § ska också anses den vars sändningsområde efter ändrad indelning enligt 5 kap. 14 § radio- och TV-lagen (1996:844) har genomgått endast sådana förändringar att sändningsområdet framstår som väsentligen detsamma som före den ändrade indelningen.

7 § Om Radio- och TV-verket inte avser att medge förlängning av ett sändningstillstånd ska verket senast två månader före tillståndens utgång meddela tillståndshavaren att tillståndet inte kommer att förlängas.

Sändningarnas innehåll

8 § Har tillståndshavarens ursprungliga tillstånd meddelats enligt den upphävda lokalradiolagen (1993:120) ska denne sända sådana program som framställts särskilt för den egna verksamheten under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn.

9 § Om en tillståndshavare åsidosätter bestämmelsen i 8 § får Granskningsnämnden för radio och TV förelägga denne att följa bestämmelsen. Ett föreläggande gäller omedelbart, om inte annat beslutas, och får förenas med vite.

Överklagande

10 § Beslut enligt 9 § av Granskningsnämnden för radio och TV om föreläggande som förenats med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008 och gäller till och med den 31 december 2009.

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § radio- och TV-lagen (1996:844) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag finns föreskrifter om sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

En sändning anses riktad till allmänheten endast om den samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den.

Av 2 § lagen (2008:xxx) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio framgår att den lagen ska tillämpas i stället för

– 5 kap. 6 och 13 §§ radio- och TV-lagen (1996:844), och

– punkt 3 a och b i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

Regeringen beslutade den 14 juni 2007 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå vilka villkor som bör gälla för den kommersiella radion i framtiden (dir. 2007:77). Utredningen antog namnet 2007 års utredning om kommersiell radio.

Regeringen beslutade om tilläggsdirektiv till utredningen den 19 december 2007 (dir. 2007:174).

I december 2007 överlämnade utredningen delbetänkandet Tillfälliga regler om tillstånd att sända kommersiell radio (SOU 2007:110). I enlighet med utredningsdirektiven innehåller betänkandet förslag till hur de befintliga tillstånden att sända lokalradio kan förlängas i avvaktan på att ett nytt regelverk träder i kraft. En sammanfattning av delbetänkandet finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Delbetänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig hos Kulturdepartementet (Ku2007/3595/MFI).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 14 februari 2008 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådet yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådets synpunkter har i allt väsentligt beaktats. Synpunkterna behandlas i avsnitt 6.1 och 6.2 och i författningskommentaren.

4 Bakgrund

4.1 Historik

År 1925 började AB Radiotjänst – sedermera Sveriges Radio AB – att sända radio i Sverige. Under 1950- och 1960-talet skedde viss ”piratradioverksamhet” genom bl.a. Radio Nord, men det var först 1979 som sändningar utanför Sveriges Radios sfär blev tillåtna, då i form av närradio. Sådana sändningar sker inom ett lokalt begränsat område med syftet att ideella föreningar och andra liknande aktörer utan kommersiellt intresse ska kunna nå ut till allmänheten med sitt budskap.

År 1991 inledde regeringen ett arbete i syfte att göra det möjligt att sända lokal reklamfinansierad radio. Arbetet bedrevs i två steg. I det första steget gavs en särskild utredare i uppdrag att redovisa de frekvenstekniska förutsättningarna för ytterligare ljudradiosändningar. Utredarens förslag redovisades i betänkandet Tekniskt utrymme för reklamfinansierad radio (SOU 1991:108). I det andra steget utarbetade Kulturdepartementet promemorian Regler och villkor för privatradio (Ds 1992:22). Promemorian innehöll bl.a. förslag om privatradions allmänna inriktning, vem som skulle kunna få tillstånd att sända sådan radio och regler för reklam och sponsring av program.

Den 1 januari 1992 trädde yttrandefrihetsgrundlagen (1992:1469, YGL) i kraft. Enligt YGL ska det råda etableringsfrihet för ljudradio och television på motsvarande sätt som för tryckta skrifter. Detta, tillsammans med övriga omständigheter som redovisats ovan, gjorde att regeringen bedömde tiden vara mogen för att tillåta lokala kommersiella radiosändningar. Hösten 1992 lade regeringen fram propositionen Privat lokalradio (prop. 1992/93:70), som innehöll förslag till ett regelverk för kommersiell lokalradio och den 1 april 1993 trädde lokalradiolagen (1993:120) i kraft.

4.2 Lokalradiolagen

Lagens utgångspunkter

En grundläggande tanke vid lokalradiolagens tillkomst var att öka yttrandefriheten inom ljudradions område. Eftersom frekvensutrymmet är begränsat kan dock principen i YGL om etableringsfrihet inte tillämpas fullt ut för trådlösa sändningar. I 3 kap. 2 § första stycket YGL föreskrivs därför att rätten att sända radioprogram på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. Etableringar av marksänd ljudradio förutsätter alltså någon form av tillståndsgivning.

Tillstånd

Enligt lokalradiolagen krävdes sändningstillstånd för att få sända lokalradio inom ett visst sändningsområde. Ursprungligen meddelades tillstånden av Styrelsen för lokalradiotillstånd men från och med den 1 juli 1994 är Radio- och TV-verket tillståndsmyndighet. Flera tillstånd kunde lämnas för samma sändningsområde. Både fysiska och juridiska personer kunde få tillstånd. Staten, kommuner, landsting, programföretag med tillstånd enligt 2 kap. 2 § radio- och TV-lagen (1996:844) och dagstidningsutgivare kunde dock inte få tillstånd. Dessutom kunde ingen, varken direkt eller indirekt, få mer än ett tillstånd.

Tillståndsperiod

Lokalradiolagen föreskrev att ett tillstånd gällde till utgången av den period under vilken tillståndet hade meddelats. Varje tillståndsperiod var åtta år och den första perioden löpte under tiden 1 januari 1993–31 december 2000. Om en tillståndshavare begärde förlängning av sitt tillstånd före utgången av tillståndsperioden skulle det förlängas med ytterligare en tillståndsperiod, såvida det inte fanns grund för att återkalla tillståndet. Återkallelse kunde dock bara ske i vissa särskilt reglerade fall, bl.a. om tillståndshavaren inte hade utnyttjat sin rätt att sända radio.

Lokalradiolagen upphörde att gälla den 1 juli 2001. Vissa av lokalradiolagens bestämmelser ska dock enligt övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) tillämpas fram till utgången av 2008 för de tillståndshavare som fått sina tillstånd före den 1 juli 2001.

Lokalradiolagen föreskrev att kungörelse skulle ske när ett tillstånd för ett sändningsområde blev ledigt. Fanns det bara en sökande fick denne tillståndet, förutsatt att en minimiavgift betalades inom en viss tid.

Om det fanns flera sökande till ett ledigförklarat sändningsområde – vilket vanligtvis var fallet – gavs dessa möjlighet att samordna sina ansökningar. Kunde de sökande inte samordna ansökningarna kallades det till en offentlig auktion, där samtliga sökande fick ange vilket årligt belopp de var beredda att betala i avgift till staten. Alla sökande var således medvetna om vilka bud som lades och den som åtog sig att betala den högsta årliga avgiften fick sändningstillståndet.

Koncessionsavgift

Lokalradiolagen utgick från att den kommersiella radion inte borde orsaka samhället några kostnader. Ett uttryck för detta var att en tillståndshavare skulle betala minst 20 000 kronor per år, s.k. minimiavgift. Om en tillståndshavare hade fått sitt tillstånd efter budgivning vid auktion uppgick dock den årliga koncessionsavgiften till det belopp som tillståndshavaren hade åtagit sig att betala vid auktionen. Den genomsnittliga koncessionsavgiften för att få ett tillstånd var vid mitten av 1990-talet närmare 1,5 miljoner kronor.

Sändningarnas innehåll

En bärande princip i lokalradiolagen var att programmen skulle präglas av självständighet och ha en lokal karaktär. I lagen föreskrevs därför att en tillståndshavare skulle sända program som hade framställts särskilt för den egna verksamheten under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn.

4.3 Lagen om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio ("stopplagen")

Syftet med lokalradiolagen var att stärka mångfalden och den lokala förankringen i etern. Lagen innehöll därför olika regler för att motverka maktkoncentration. Exempelvis kunde som tidigare nämnts ingen få mer än ett sändningstillstånd och vissa radio- och TV-företag samt dagstidningsföretag kunde inte få något tillstånd alls. I fråga om sändningarnas innehåll föreskrevs att minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn skulle användas för program som hade framställts särskilt för den egna verksamheten.

Under hösten 1994 angav konstitutionsutskottet (bet. 1994/95:KU25) att den mångfald och lokala förankring som det nya regelverket avsåg att stärka, i stor utsträckning hade uteblivit. Enligt utskottet dominerades lokalradion av ett fåtal kapitalstarka nätverksföretag. Granskningsnämnden för radio och TV hade slagit fast att en tillståndshavare kunde uppfylla lagens krav på eget programinnehåll genom att sända individuell

förprogrammerad musikmix under natten. Det innebar att en station under resten av dygnet kunde sända enbart nätverksmaterial utan att bryta mot lagens bestämmelser. Mot denna bakgrund ansåg konstitutionsutskottet att det var nödvändigt att se över förutsättningarna för den privata lokalradion.

Den 16 december 1995 trädde lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio ("stopplagen") i kraft. Lagen innebar att Radio- och TV-verket fram till den 31 december 1995 inte fick meddela några nya tillstånd enligt lokalradiolagen. Efter att ha förlängts vid tre tillfällen upphörde lagen att gälla den 1 juli 2001, då det nuvarande regelverket för kommersiell radio trädde i kraft.

5 Gällande rätt

5.1 Tillstånd

Tillstånd att sända lokalradio får enligt 5 kap. 4 § radio- och TV-lagen lämnas till såväl fysiska som juridiska personer. Staten, landsting och kommuner får – i likhet med bestämmelserna i lokalradiolagen – inte inneha tillstånd. Däremot kan den som ger ut en dagstidning, eller som har ett bestämmande inflytande i ett företag som ger ut en sådan tidning, numera få sändningstillstånd.

Tidigare kunde ingen nationellt sett ha mer än ett tillstånd. Genom radio- och TV-lagen blev det dock möjligt för en och samma tillståndshavare att ha tillstånd i flera olika sändningsområden. Inom ett sändningsområde får dock ingen ha mer än ett tillstånd, såvida det inte finns särskilda skäl.

Ett tillstånd att sända lokalradio får förenas med villkor. De villkor som är tillåtna framgår av 5 kap. 10 och 11 §§ radio- och TV-lagen, bl.a. att sända en viss mängd eget och lokalt material.

Ett tillstånd får enligt 5 kap. 16 § radio- och TV-lagen överlåtas om Radio- och TV-verket medger det. Medgivande får dock inte lämnas i vissa fall, t.ex. om överlåtelsen medför att mångfalden i medieutbudet inom sändningsområdet påtagligt minskar.

5.2 Tillståndsperiod

Varje tillståndsperiod är enligt 5 kap. 6 § radio- och TV-lagen fyra år. Den första tillståndsperioden var dock tre år, räknat från den 1 januari 2002. Det innebär att den första perioden löpte under tiden den 1 januari 2002–31 december 2004 och att den andra, nu innevarande, perioden löper under tiden den 1 januari 2005–31 december 2008.

En tillståndshavare har enligt 5 kap. 13 § radio- och TV-lagen rätt till förlängning med ytterligare en tillståndsperiod, dvs. fyra år, om denne senast sex månader före utgången av tillståndsperioden begär förlängning. Radio- och TV-verket kan endast neka förlängning om

– det finns grund att återkalla tillståndet,

- tillståndshavaren väsentligt har brutit mot villkor som förenats med sändningstillståndet,
- tillståndshavaren väsentligt har brutit mot bestämmelsen om sändning av eget material och det inte finns särskilda skäl för att tillståndet ändå ska förlängas, eller
- förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

Om Radio- och TV-verket inte avser att medge förlängning ska verket, senast fyra månader före tillståndsperiodens utgång, meddela tillståndshavaren att tillståndet inte kommer att förlängas.

I samband med att de nya reglerna om tillstånd att sända lokalradio infördes i radio- och TV-lagen uppstod frågan hur de befintliga tillstånd som hade meddelats enligt lokalradiolagen skulle hanteras. Enligt 8 § lokalradiolagen var varje tillståndsperiod åtta år och den första tillståndsperioden löpte under tiden 1 januari 1993–31 december 2000. Om tillståndshavaren begärde förlängning före utgången av perioden skulle Radio- och TV-verket förlänga tillståndet med ytterligare en period, dvs. åtta år. Endast om det fanns grund för återkallelse kunde Radio- och TV-verket vägra förlängning.

Den lösning som valdes för de befintliga tillståndshavarna var att införa särskilda övergångsbestämmelser till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen. Enligt punkt 3 a i dessa bestämmelser ska, i fråga om tillstånd som har meddelats före den 1 juli 2001, lokalradiolagens bestämmelser om tillståndsperiodens längd och om rätt till förlängning tillämpas till utgången av 2008. De tillståndshavare som fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen har på begäran fått dessa förlängda till utgången av 2008.

5.3 Urval

När ett sändningsutrymme för ett område blir ledigt, ska detta enligt 5 kap. 3 § radio- och TV-lagen kungöras av Radio- och TV-verket. I kungörelsen ska anges sändningsområdets omfattning, sista dag för att ge in en ansökan och första dag när sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet. Om det efter ansökningstidens utgång bara finns en sökande till ett ledigt sändningsutrymme, ska Radio- och TV-verket enligt 5 kap. 9 § radio- och TV-lagen underrätta denne om att tillstånd kommer att meddelas om avgift enligt lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område betalas inom två veckor från det att underrättelsen skickats ut. Finns det minst två sökande till ett ledigt sändningsutrymme när ansökningstiden har gått ut, ska Radio- och TV-verket enligt 5 kap. 7 § radio- och TV-lagen ge dessa möjlighet att samordna sina ansökningar före en viss dag. Regleringen i dessa delar motsvarar lokalradiolagens.

En väsentlig skillnad i det nya systemet, jämfört med det tidigare, är att auktionsförfarandet har ersatts av ett urvalsförfarande som Radio- och TV-verket gör. Om det efter att ansökningstiden gått ut finns mer än en sökande och dessa inte kunnat samordna sina ansökningar, ska Radio- och TV-verket besluta om vem som ska få sändningstillståndet. Urvals-

kriterierna framgår av 5 kap. 8 § radio- och TV-lagen. Verket ska sträva efter

- att sändningarna i hög grad utgörs av eget material och program med lokal anknytning,
- att dominans över nyhetsförmedling och opinionsbildning motverkas,
- att möjligheterna till mångfald tas till vara, och
- att den som får tillstånd har finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten varaktigt med god kapacitet och kvalitet.

Med eget material avses program som har tillkommit enbart för den egna verksamheten och som har bearbetats redaktionellt. I begreppet redaktionell bearbetning ligger att det har utförts ett visst mått av självständigt arbete. Det ställs dock inte krav på någon journalistisk nivå på materialet.

5.4 Koncessionsavgift

Enligt lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radios område ska den som har tillstånd att sända lokalradio enligt radio- och TV-lagen betala en koncessionsavgift. Avgiften är 40 000 kronor per år, men justeras årligen med hänsyn till förändringar i det allmänna prisläget. För 2008 uppgår avgiften till 44 000 kronor.

Avgiften för ett sändningstillstånd som har meddelats enligt lokalradiolagen uppgår till det belopp som tillståndshavaren betalade vid den auktion då denne fick tillståndet. Beloppet justeras årligen utifrån förändringar i det allmänna prisläget. För närvarande finns det 81 tillståndshavare som fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen. Samtliga har fått sitt tillstånd genom att ha lagt det högsta budet vid en auktion. För 2008 betalar dessa tillståndshavare avgifter på mellan ca 60 000 kronor och 3,8 miljoner kronor. Avgifterna är högst i storstadsregionerna.

5.5 Sändningarnas innehåll

Lokalradiolagen föreskrev som tidigare nämnts att varje lokalradiostation skulle sända sådana program som hade framställts särskilt för den egna verksamheten under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn. Numera anges i 6 kap. 7 a § radio- och TV-lagen att eget material ska sändas minst tre timmar varje dygn under tiden 06.00–21.00.

I fråga om tillstånd som meddelats enligt lokalradiolagen gäller enligt punkt 3 b i övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i radio och TV-lagen (1996:844) att lokalradiolagens krav på eget material ska tillämpas till utgången av 2008.

5.6 Reklam och annan annonsering

I 7 kap. radio- och TV-lagen finns regler om reklam och annan annonsering. Dessa regler föreskriver bl.a. att en särskild signatur ska sändas före och efter varje sändning av annonser, att personer som spelar en framträdande roll i nyhetsprogram inte får uppträda i annonser och att annonser

får sändas högst tolv minuter under en timme mellan hela klockslag. I lagen finns också regler om sponsring. Granskningsnämnden för radio och TV och Konsumentombudsmannen övervakar att reglerna om reklam och sponsring efterlevs.

5.7 Sanktioner och tillsyn

Enligt 10 kap. 1 § radio- och TV-lagen döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet sänder program utan tillstånd till böter eller fängelse i högst sex månader. Av 10 kap. 5 § radio- och TV-lagen framgår att den som bl.a. bryter mot bestämmelserna om sändning av annonser och om sponsring kan påföras en särskild avgift. Den särskilda avgiften ska enligt 10 kap 6 § radio- och TV-lagen som lägst uppgå till 5 000 kronor och som högst till 5 miljoner kronor. Frågor om påförande av särskild avgift prövas enligt 12 kap. 4 § radio- och TV-lagen av Länsrätten i Stockholms län på ansökan av Granskningsnämnden för radio och TV.

Enligt radio- och TV-lagen samt föreskrifter i det enskilda sändningstillståndet är en tillståndshavare bl.a. skyldig att sända en viss mängd eget material och vanligtvis också en viss mängd program med lokal anknytning. Om tillståndshavaren inte uppfyller sina skyldigheter kan denne enligt 10 kap. 9 § radio- och TV-lagen föreläggas att göra så. Föreläggandet får förenas med vite.

Att återkalla ett sändningstillstånd är en inskränkning i yttrandefriheten. Utgångspunkten är därför att den som har fått ett sändningstillstånd ska få bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndstiden och att återkallelse får ske först när det finns mycket starka skäl för det. I 11 kap. 5 § radio- och TV-lagen anges de fall då Radio- och TV-verket får återkalla ett sändningstillstånd, bl.a. om tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början eller om tillståndshavaren väsentligt har brutit mot radio- och TV-lagens bestämmelser om reklam och sponsring. Ett beslut genom vilket ett tillstånd har återkallats kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

6 Tillstånd att sända kommersiell radio

6.1 En lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio

Regeringens förslag: En lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio införs. Lagen ska gälla tillståndsperiodens längd och möjligheten till ytterligare en tillståndsperiod. Dessutom ska lagen gälla innehållet i sändningarna för de tillståndshavare som ursprungligen fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen. Radio- och TV-lagen (1996:844) och övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) ska gälla i fråga om tillstånd att sända lokalradio i andra avseenden än som regleras i den tidsbegränsade lagen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig har tillstyrkt eller lämnat förslaget om att införa en lag med tillfälliga bestämmelser att sända lokalradio utan erinran. *Kammarrätten i Stockholm* anser dock att samspelet mellan den föreslagna lagen och den nuvarande regleringen är otydligt. Enligt kammarrätten bör de bestämmelser som den tillfälliga lagen ersätter upphävas eller en hänvisning i radio- och TV-lagen införas. *MTG Radio AB* ser positivt på förslaget med utgångspunkt i att ett nytt regelsystem med bl.a. sänkta koncessionsavgifter och förändringar avseende sändningarnas innehåll kan träda i kraft i januari 2010.

Skälen för regeringens förslag: Samtliga befintliga tillstånd att sända kommersiell radio löper ut den 31 december 2008. Regeringens målsättning är att ett nytt regelverk för den kommersiella radion ska kunna träda i kraft den 1 januari 2010 efter beredning av förslag som kommer att lämnas av utredningen senast den 30 september 2008. Om de befintliga tillstånden skulle förlängas i enlighet med nuvarande regler innebär det att tillstånden kommer att förlängas med fyra år, dvs. till utgången av 2012. Utredningen har bedömt att de tillståndshavare som har fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen eventuellt skulle kunna ha rätt till förlängning med åtta år. För att inte nya fyraåriga – eller möjligen åttaåriga – tillståndspår ska börja löpa, räknat fr.o.m. den 1 januari 2009, bör en lag med tillfälliga bestämmelser om tillståndspårens längd och möjligheten till förlängning av befintliga tillstånd införas. Lagen bör även reglera innehållet i sändningarna för de tillståndshavare som fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen. Syftet är att undvika ändrade innehållsregler för dessa sändningar under den begränsade tid som lagen gäller.

Lagen blir även tillämplig på eventuella nya tillstånd som meddelas efter den 1 juli 2008.

Lagen bör gälla under tiden den 1 juli 2008–31 december 2009 och tillämpas i stället för motsvarande bestämmelser i radio- och TV-lagen och lokalradiolagen. *Lagrådet* har påpekat att innebörden av regleringen således bl.a. är att radio- och TV-lagen jämte övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) gäller i fråga om tillstånd att sända lokalradio i andra avseenden än som regleras i den tidsbegränsade lagen. I enlighet med *Lagrådets* yttrande bör detta framgå av lagtexten.

För att öka tydligheten av den föreslagna ordningen bör, i enlighet med kammarrättens förslag, en hänvisning till den tillfälliga lagen göras i radio- och TV-lagen.

Ikraftträdandet och giltighetstiden kommenteras närmare i avsnitt 7.

Regeringens förslag: Radio- och TV-verket beslutar i frågor om tillstånd att sända lokalradio. Tillståndsperioden är ett år räknat från den 1 januari 2009. Radio- och TV-verket får besluta om ytterligare en tillståndsperiod om högst ett år.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Justitiekanslern (JK)* anser att en konsekvens av en tillfällig lag med tillståndsperiod om högst ett år är att de nuvarande tillståndshavarna kommer att få väsentligt sämre förutsättningar att planera och leda sina verksamheter jämfört med om de hade kunnat påräkna förlängda tillstånd enligt nu gällande bestämmelser. Det är enligt JK:s mening tveksamt om den föreslagna förändringen av tillståndsperiodens längd tillgodoser rimliga krav på skäligt rådrum som enskilda företagare måste kunna ställa på staten.

Enligt *Kammarrätten i Stockholm* är det en nackdel att de tillståndshavare som tilldelas ett ettårstillstånd från och med den 1 januari 2009 blir tvungna att söka tillstånd på nytt under lagens giltighetstid. Kammarrätten anför vidare att den ökade ärendemängden hos Radio- och TV-verket kan leda till en ökad arbetsbelastning för förvaltningsdomstolarna. Tillståndsperioden bör därför enligt kammarrätten kunna vara högst t.ex. ett och ett halvt år i stället för högst ett år.

Skälen för regeringens förslag: Enligt radio- och TV-lagen är varje tillståndsperiod fyra år och enligt lokalradiolagen åtta år.

Att sända lokalradio är förknippat med stora ekonomiska investeringar. Det är därför viktigt att inte ha för korta tillståndsperioder. Den föreslagna förändringen av tillståndsperioden innebär därför i och för sig, såsom JK påpekat, sämre möjligheter till framförhållning för tillståndshavarna. I ett längre perspektiv kommer emellertid den nu föreslagna ordningen att kunna skapa bättre förutsättningar för lokalradion. Det förhållandet måste enligt regeringen väga tyngre än den nackdel som de kortare tillståndsperioderna kan komma att innebära för tillståndshavarna.

I lagrådsremissen föreslogs att Radio- och TV-verket ska besluta om varje tillståndsperiods längd och att en tillståndsperiod får vara högst ett år. Som *Lagrådet* har framhållit är syftet med regleringen att alla tillståndshavare under vissa förutsättningar ska kunna få en generell förlängning av sina tillstånd med ett år. Det bör därför framgå av lagtexten att tillståndsperioden är ett år räknat från den 1 januari 2009. Det bör också framgå att Radio- och TV-verket får besluta om ytterligare en tillståndsperiod om högst ett år. Radio- och TV-verket kan därmed anpassa längden på den tillståndsperioden till det nya regelverkets ikraftträdande. Därigenom kan det kommande regelverket, som ska syfta till att skapa förutsättningar för en livskraftig kommersiell radio, få genomslagskraft så snart som möjligt. Mot denna bakgrund bör det inte, som *Lagrådet* har förespråkat, krävas särskilda skäl för att besluta om ytterligare en tillståndsperiod.

Enligt regeringens mening framstår det som sannolikt, med hänsyn till de hårda krav som gäller för återkallelse, att de flesta tillståndshavare

6.3 Förlängning av tillstånd

Regeringens förslag: Om en tillståndshavare ansöker om förlängning av sitt tillstånd ska detta förlängas med ytterligare en tillståndsperiod, om det inte finns grund för att återkalla tillståndet. Annat tillstånd än sådant som ursprungligen har meddelats enligt lokalradiolagen får dock inte heller förlängas om tillståndshavaren väsentligt har brutit mot sändningsvillkoren, inte sänt tillräckligt mycket eget material, eller om det skett sådana tekniska eller liknande förändringar att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

En ansökan om förlängning ska ges in senast fyra månader före tillståndsperiodens utgång. Om Radio- och TV-verket inte avser att medge förlängning ska myndigheten senast två månader före tillståndsperiodens utgång meddela tillståndshavaren att tillståndet inte kommer att förlängas.

Som tillståndshavare ska också anses den vars sändningsområde efter ändrad indelning enligt 5 kap. 14 § radio- och TV-lagen har genomgått endast sådana förändringar att sändningsområdet framstår som väsentligt detsamma som före den ändrade indelningen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Kammarrätten i Stockholm* anser dock att tidsfristen om fyra månader för ansökan om förlängning innebär en försämring för de tillståndshavare som har fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen. Kammarrätten framhåller att det för dessa tillståndshavare tidigare endast har krävts att en begäran om förlängning kommit in till Radio- och TV-verket före tillståndsperiodens slut.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 4.2 och 5.2 har redogjorts för gällande regler om förlängning av befintliga tillstånd att sända lokalradio. De tillståndshavare som fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen har en mer långtgående rätt till förlängning än de som fått sina tillstånd enligt radio- och TV-lagen. Regeringen anser att detta bör återspeglas även i den tillfälliga lagen. Huvudregeln bör alltså vara att den som ansöker om förlängning av ett befintligt sändningstillstånd ska medges förlängning, såvida det inte finns grund för att återkalla tillståndet. Har tillståndet meddelats enligt radio- och TV-lagen bör emellertid förlängning inte heller medges om

- tillståndshavaren väsentligt har brutit mot sändningsvillkoren,
- tillståndshavaren väsentligt har brutit mot bestämmelsen att dagtid sända minst tre timmar eget material och det inte finns särskilda skäl för att tillståndet ändå ska förlängas, eller
- förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

En begäran om förlängning ska enligt 5 kap. 13 § radio- och TV-lagen ges in till Radio- och TV-verket senast sex månader före tillståndspériodens utgång. Om verket inte avser att medge förlängning ska ett sådant besked lämnas senast fyra månader före utgången av tillståndspérioden.

För en tillståndshavare som fått sitt tillstånd enligt lokalradiolagen finns det ingen tidsgräns för när en begäran om förlängning ska ges in, utan det räcker att så sker före utgången av tillståndspérioden. Det finns därför inte heller någon tidsgräns angiven för när Radio- och TV-verket måste meddela beslut om att inte medge förlängning.

Det kan antas att flertalet befintliga tillståndshavare kommer att vilja få sina tillstånd förlängda efter utgången av 2008. I den tillfälliga lagen bör det anges att en ansökan om förlängning ska ges in till Radio- och TV-verket senast fyra månader före tillståndspériodens utgång. Om Radio- och TV-verket inte avser att medge förlängning, bör verket meddela ett sådant beslut senast två månader före utgången av tillståndspérioden. En tillståndshavare som vill ansöka om förlängning kommer således att behöva göra detta senast den 31 augusti 2008 och ett eventuellt beslut om att inte medge förlängning ska meddelas senast den 31 oktober samma år. En andra ansökningsomgång med motsvarande tidsfrister kan därefter bli aktuell under hösten 2009, varvid Radio- och TV-verket kan meddela tillståndspérioder som är anpassade till det nya regelverkets ikraftträdande.

Fristen om fyra månader kan i och för sig såsom kammarrätten påpekat ses som en försämring för de tillståndshavare som fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen. Det kan dock antas att tillståndshavarna har framförhållning i sina verksamheter. Till detta kan läggas att Radio- och TV-verket har möjlighet att i god tid informera om den förestående ändringen. Regeringen bedömer därför att fristen om fyra månader inte kommer att innebära någon mer påtaglig olägenhet för tillståndshavarna.

Som tillståndshavare bör också anses den vars sändningsområde efter ändrad indelning enligt 5 kap. 14 § radio- och TV-lagen har genomgått endast sådana förändringar att sändningsområdet framstår som väsentligt detsamma som före den ändrade indelningen.

6.4 Sändningarnas innehåll

Regeringens förslag: En tillståndshavare som ursprungligen fått sitt tillstånd enligt lokalradiolagen ska under 2009 och under den ytterligare tillståndspériod som kan bli aktuell vara skyldig att sända sådana program som framställts särskilt för den egna verksamheten under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn.

Granskningsnämnden för radio och TV ska kunna förelägga en tillståndshavare som åsidosätter skyldigheten om innehållet i sändningarna att följa skyldigheten. Ett sådant föreläggande gäller omedelbart, om inte annat beslutas, och får förenas med vite. Ett föreläggande som förenats med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: En tillståndshavare som fått sitt tillstånd enligt lokalradiolagen ska, enligt punkt 3 b i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) jämförd med 22 § första stycket lokalradiolagen, till utgången av 2008 sända sådana program som framställts särskilt för den egna verksamheten under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn. Det finns inte något krav såsom i 6 kap. 7 a § radio- och TV-lagen, vilken är tillämplig för de tillståndshavare som fått sina tillstånd enligt radio- och TV-lagen, att materialet ska ha bearbetats redaktionellt.

Eftersom det nu är fråga om en tillfällig lösning, som i stort sett ska innebära att samtliga tillstånd löper på oförändrat i ytterligare ett år, anser regeringen att de som fått tillstånd enligt lokalradiolagen inte bör omfattas av kraven i radio- och TV-lagen. De bör i stället även under 2009 och den ytterligare kortare tid som kan bli aktuell sända program som framställts för den egna verksamheten på det sätt som de gjort enligt lokalradiolagen, dvs. under minst en tredjedel av sändningstiden per dygn men utan krav på redaktionell bearbetning.

Granskningsnämnden för radio och TV bör kunna förelägga en tillståndshavare som åsidosätter skyldigheten om innehållet i sändningarna att följa skyldigheten. Ett sådant föreläggande bör kunna förenas med vite. Ett föreläggande som förenats med vite bör kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätt.

7 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagen med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio ska gälla under tiden den 1 juli 2008–31 december 2009.

Ändringen i radio- och TV-lagen ska träda i kraft den 1 juli 2008.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Lagen med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio bör träda i kraft den 1 juli 2008. Tidpunkten är vald med hänsyn till att samtliga nu gällande tillstånd löper ut den 31 december 2008 samt att en tillståndshavare enligt 5 kap. 13 § radio- och TV-lagen har rätt till förlängning av sitt tillstånd om denne senast sex månader före tillståndsperiodens utgång begär förlängning. Enligt gällande ordning ska således en tillståndshavare som önskar förlängning av nu gällande tillstånd begära det senast den 30 juni 2008. Vid denna tidpunkt kommer Radio- och TV-verket att vara förhindrat att besluta enligt gällande ordning eftersom den nu föreslagna lagen träder i kraft. Lagen bör upphöra att gälla den 31 december 2009 eftersom ett

nytt regelverk torde vara på plats i anslutning till den tidpunkten (se Prop. 2007/08:106 avsnitt 6.1).

Ändringen i radio- och TV-lagen bör träda i kraft den 1 juli 2008.

8 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget om att nuvarande sändningstillstånd får förlängas i högst ett år, och inte som enligt nu gällande ordning i fyra eller åtta år, gör det svårare för tillståndshavarna att planera och investera i verksamheten. Samtidigt har den kommersiella radion gått med stora förluster under många år. Enligt uppgift är det endast under det senaste, eller möjligen de två senaste åren, som de två stora nätverken – MTG Radio och SBS Radio – gjort ett nollresultat eller en mindre vinst i verksamheten. Vissa tillståndshavare har framhållit att de tar ett år i taget i förhoppning om att koncessionsavgifterna kommer att sänkas. Den tillfälliga lagen kommer att gälla under en övergångsperiod i avvaktan på att nya regler träder i kraft som syftar till att möjliggöra en livskraftig kommersiell radio. Regeringen bedömer därför att förslaget om att nuvarande sändningstillstånd ska kunna förlängas under ett år i en första omgång, inte kommer att medföra några negativa ekonomiska konsekvenser för tillståndshavarna jämfört med om tillstånden skulle förlängas i fyra eller åtta år.

Det tillfälliga regelverket leder till flera tillfällen av prövning av ansökningar om förlängda tillstånd och kan leda till en viss ökning av antalet överklaganden till förvaltningsdomstolarna (se avsnitt 6.2). Regeringen bedömer emellertid att den ökade arbetsbelastningen hos Radio- och TV-verket och förvaltningsdomstolarna är marginell och bör kunna finansieras inom befintliga ramar.

9 Författningskommentar

9.1 Förslag till lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio

1 §

Lagen är tidsbegränsad och ska under perioden den 1 juli 2008–31 december 2009 tillämpas på sådana tillstånd att sända lokalradio som har meddelats enligt lokalradiolagen (1993:120) eller radio- och TV-lagen (1996:844). Lagen blir även tillämplig på eventuella nya tillstånd som meddelas efter den 1 juli 2008.

2 §

För de tillståndshavare som fått sina tillstånd enligt radio- och TV-lagen finns bestämmelser om tillståndsperiodens längd och om förlängning av tillstånd i 5 kap. 6 och 13 §§ radio- och TV-lagen. Dessa bestämmelser innebär dels att varje tillståndsperiod ska vara fyra år, dels att en till-

ståndshavare som vill förlänga sitt tillstånd ska begära detta senast sex månader före tillståndsperiodens utgång och att förlängning ska medges såvida inte någon av de omständigheter som anges i 5 kap. 13 § första och andra stycket radio- och TV-lagen föreligger.

Enligt punkten 3 a i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) ska dock inte dessa bestämmelser tillämpas i förhållande till en tillståndshavare som ursprungligen fått sitt tillstånd enligt lokalradiolagen. För dessa tillståndshavare ska i stället fortfarande 8 § första stycket och andra stycket första meningen lokalradiolagen tillämpas. Dessa bestämmelser anger bl.a. att varje tillståndsperiod ska vara åtta år och att Radio- och TV-verket vid utgången av tillståndsperioden ska förlänga tillståndet med ytterligare en tillståndsperiod om tillståndshavaren begär det. I punkt 3 a i övergångsbestämmelserna anges dock att ett tillstånd inte ska förlängas om det finns grund för att återkalla det.

Bestämmelserna i den tillfälliga lagen om tillståndsperiodens längd och om förlängning av tillstånd ska gälla i stället för motsvarande bestämmelser i lokalradiolagen respektive radio- och TV-lagen.

Bestämmelserna i den tillfälliga lagen ska även gälla i stället för punkt 3 b i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844). Det innebär att den tillfälliga lagen ska tillämpas när det gäller sändningarnas innehåll för de tillståndshavare som fått sina ursprungliga tillstånd enligt lokalradiolagen.

Radio- och TV-lagen och övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) gäller i fråga om tillstånd att sända lokalradio i andra avseenden än som regleras i den tillfälliga lagen. Detta framgår uttryckligen av *andra stycket*. Av andra stycket följer därmed bl.a. att överklagandebestämmelserna i 13 kap. 1 a § radio- och TV-lagen blir tillämpliga avseende Radio- och TV-verkets beslut om lokalradio. Stycket har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

3 §

Av bestämmelsens *första stycke* framgår att Radio- och TV-verket beslutar i frågor om tillstånd att sända lokalradio.

Samtliga befintliga tillstånd löper ut den 31 december 2008. I *andra stycket* anges att tillståndsperioden är ett år räknat från den 1 januari 2009. Tillståndsperioden löper således ut den 31 december 2009. För det fall att ett nytt sändningstillstånd skulle meddelas under 2009 gäller även den tillståndsperioden till utgången av året.

Enligt *tredje stycket* får en andra tillståndsperiod, som inleds den 1 januari 2010, vara högst ett år. Tillståndsperioden kan därmed anpassas till det nya regelverkets ikraftträdande (se avsnitt 6.1).

Bestämmelsen har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter.

I bestämmelsen anges att en ansökan om förlängning ska ges in till Radio- och TV-verket senast fyra månader före tillståndsperiodens utgång.

Samtliga nuvarande tillstånd att sända lokalradio löper ut den 31 december 2008. En tillståndshavare som önskar en förlängning ska därför ge in en ansökan om förlängning senast den 31 augusti 2008. Om ansökan ges in senare kan den inte prövas, utan ska avvisas.

5 §

I bestämmelsens *första stycke* anges huvudregeln för förlängning av ett sändningstillstånd. Om tillståndshavaren senast fyra månader före utgången av tillståndsperioden ansöker om förlängning ska tillståndet förlängas, om det inte finns grund för att återkalla tillståndet. Regler om återkallelse finns i 11 kap. radio- och TV-lagen. Har ett tillstånd ursprungligen meddelats enligt lokalradiolagen får det dock inte återkallas i de fall som följer av punkt 3 c i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Andra stycket avser annan tillståndshavare än sådan som ursprungligen fått sitt tillstånd enligt lokalradiolagen. Uppräkningen motsvarar 5 kap. 13 § första stycket 2 och 3 och andra stycket radio- och TV-lagen. För en sådan tillståndshavare ska således förlängning vägras i flera fall än för en tillståndshavare som fått sitt tillstånd enligt lokalradiolagen.

6 §

Bestämmelsen motsvarar i sak 5 kap. 13 § fjärde stycket radio- och TV-lagen.

7 §

Bestämmelsen motsvarar delvis 5 kap. 13 § tredje stycket radio- och TV-lagen. Skillnaden är att Radio- och TV-verket senast två – och inte fyra – månader före tillståndsperiodens utgång ska meddela tillståndshavaren om tillståndet inte kommer att förlängas.

8 §

Bestämmelsen motsvarar 22 § första stycket lokalradiolagen, som enligt punkt 3 b i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) ska tillämpas till utgången av 2008 för de tillståndshavare vars tillstånd har meddelats enligt lokalradiolagen. Enligt 22 § första stycket lokalradiolagen ska en tillståndshavare sända program som framställts särskilt för den egna verksamheten under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn. Något krav på redaktionell bearbetning av materialet finns inte. Genom 8 § kommer nuvarande

reglering att gälla även under giltighetstiden för sändningstillstånd som har meddelats med stöd av den tillfälliga lagen. Dessa tillståndshavare kommer således inte att under tillståndens giltighetstid omfattas av kravet i 6 kap. 7 a § radio- och TV-lagen.

9 §

Bestämmelsen tillämpas om en tillståndshavare bryter mot kravet på sändningarnas innehåll enligt 8 §. Bestämmelsen innebär att Granskningsnämnden för radio och TV får utfärda ett föreläggande till en tillståndshavare som bryter mot kravet på innehåll i sändningarna. Föreläggandet får förenas med vite. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

10 §

Granskningsnämndens beslut om föreläggande som förenats med vite kan enligt bestämmelsens *första stycke* överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Av *andra stycket* framgår att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Ikraftträdande m.m.

Lagen är avsedd att träda i kraft den 1 juli 2008 och tillämpas till och med den 31 december 2009.

Alla befintliga tillstånd löper ut den 31 december 2008. Som framgår av 3 § löper en ny tillståndsperiod från den 1 januari 2009 till den 31 december 2009. Med stöd av lagen kan ytterligare en tillståndsperiod bli aktuell.

9.2 Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

1 kap. 1 §

Ändringen innebär att en hänvisning i ett nytt *tredje stycke* görs till lagen med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio.

Sammanfattning av delbetänkandet Tillfälliga regler om tillstånd att sända kommersiell radio (SOU 2007:110)

Bakgrund

Den 1 april 1993 blev det genom lokalradiolagen (1993:120) tillåtet att efter tillstånd sända kommersiell radio i Sverige. Om det fanns fler än en sökande till ett ledigt tillstånd auktionerades tillståndet ut till den som betalade mest. Beloppet blev också den årliga koncessionsavgift som tillståndshavaren åtog sig att betala. Det genomsnittliga beloppet för att få ett tillstånd var vid lagens införande ca en miljon kr.

Syftet med lokalradiolagen var att stärka mångfalden och den lokala förankringen i etern. Lagen innehöll därför olika regler för att motverka maktkoncentration, bl.a. kunde ingen få mer än ett sändningstillstånd. I fråga om sändningarnas innehåll föreskrevs att minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn skulle användas för program som hade framställts särskilt för den egna verksamheten.

Den 1 juli 2001 trädde ett nytt regelverk för kommersiell radio i kraft i radio- och TV-lagen (1996:844). Det nya regelverket innebar att koncessionsavgifterna sänktes kraftigt till 40 000 kr per tillstånd och år. Radio- och TV-verket fördelade tillstånden efter vissa i radio- och TV-lagen uppställda kriterier, bl.a. att sändningarna i hög grad skulle utgöras av eget material och av program med lokal anknytning.

Samtidigt med att det nya regelverket infördes blev lokalradiolagen upphävd. Vissa av bestämmelserna i den upphävda lagen, bl.a. om tillstånd och om innehållet i sändningarna, ska dock tillämpas till utgången av 2008 för de som fått sina tillstånd enligt den äldre lagstiftningen. När det gäller koncessionsavgiftens storlek ska de tillståndshavare som ursprungligen fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen även efter 2008 betala den avgift som fastställdes när tillståndet i fråga auktionerades ut. Avgiften justeras årligen med hänsyn till förändringar i det allmänna prisläget.

För närvarande finns det 89 sändningstillstånd för kommersiell lokalradio. De allra flesta av dessa – 81 stycken – sänder enligt lokalradiolagens regler. Koncessionsavgiftens storlek gör att det är svårt att nå lönsamhet i branschen. En annan effekt av lönsamhetsproblemen är att marknaden numera domineras av två nätverk. Den mångfald som eftersträvat för lokalradion har således inte förverkligats.

Utredningens huvuduppdrag är att föreslå hur ett nytt regelverk för kommersiell radio kan utformas. Enligt direktiven för uppdraget bör ett nytt regelverk kunna träda i kraft den 1 januari 2010. Samtliga nuvarande tillstånd löper ut den 31 december 2008 och lokalradiolagens respektive radio- och TV-lagens regler ger samtliga tillståndshavare en långtgående rätt till förlängning med åtminstone fyra år. För att inte fördröja genomslaget av ett nytt regelverk ska utredningen i detta delbetänkande lämna förslag på de insatser och författningsändringar som behövs för att tillfälligt förlänga de nuvarande tillstånden.

Utredningen föreslår att en lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio införs. Lagen, som enligt förslaget ska gälla under tiden 1 juli 2008–31 december 2009, reglerar tillståndsperiodens längd och möjligheten till förlängning av ett sändningstillstånd. För de tillståndshavare som fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen reglerar lagen dessutom innehåll i sändningarna. Förslaget innebär att en tillståndsperiod får vara högst ett år och att Radio- och TV-verket ges rätt att besluta om längden på varje period.

Möjligheterna att få ett tillstånd förlängt är i den föreslagna lagen väsentligen desamma som enligt nuvarande regelverk. Det innebär att ett tillstånd som ursprungligen har meddelats enligt lokalradiolagen inte ska få förlängas om det finns grund för att återkalla tillståndet. För de tillstånd som har meddelats enligt radio- och TV-lagen får förlängning även vägras om tillståndshavaren väsentligt har brutit mot sändningsvillkoren eller inte sänt tillräckligt mycket eget material, eller om det skett sådana tekniska eller liknande förändringar att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas. En ansökan om förlängning ska enligt den föreslagna lagen ges in senast fyra månader före utgången av tillståndsperioden. Om Radio- och TV-verket avser att inte medge förlängning ska verket meddela det senast två månader före tillståndsperiodens utgång.

Samtliga innevarande sändningstillstånd löper ut den 31 december 2008. Nya tillståndsperioder kommer därmed att börja löpa den 1 januari 2009. Genom förslaget att en tillståndsperiod får vara högst ett år blir det möjligt för Radio- och TV-verket att under hösten 2008 meddela tillstånd som gäller endast under 2009. Därefter skulle ett nytt regelverk kunna träda i kraft den 1 januari 2010.

De tillståndshavare som ursprungligen fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen har krav på sig att sända sådana program som framställts särskilt för den egna verksamheten under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn. Övriga tillståndshavare ska sända eget material under minst tre timmar per dygn under tiden 06.00–21.00, men det krävs då dels att materialet har bearbetats redaktionellt, dels att det är unikt för lokalradiostationen i fråga. Utredningen föreslår att de tillståndshavare som sänder enligt lokalradiolagen även under 2009 ska ha samma krav på sig som tidigare, dvs. att de under minst en tredjedel av sändningstiden per dygn ska sända sådana program som framställts särskilt för den egna verksamheten. Något krav på att materialet ska ha bearbetats redaktionellt finns inte.

Konsekvenser av utredningens förslag

Förslaget om att innevarande tillstånd får förlängas i högst ett år innebär en nackdel för tillståndshavarna eftersom de får svårt att planera och göra eventuella investeringar i sina verksamheter. Den kommersiella radion har dock under en lång tid gått med förlust. Endast under det senaste, eller möjligen de två senaste åren, har något av de enskilda företagen gjort en viss vinst. I ljuset av detta bedömer utredningen att förslaget inte medför några direkta negativa ekonomiska konsekvenser för tillstånds-

havarna, jämfört med om tillstånden skulle förlängas i fyra eller möjligen åtta år. Förslaget innebär inte heller några konsekvenser i de övriga avseenden som avses i 14 och 15 §§ kommittéförordningen (1998:1474). Prop. 2007/08:106 Bilaga 1

Förslag till lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio

Lagens tillämpningsområde

1 §

Denna lag innehåller vissa tillfälliga bestämmelser för tillstånd att sända lokalradio.

2 §

Bestämmelserna i lagen ska tillämpas istället för

- 5 kap. 6 och 13 §§ radio- och TV-lagen (1996:844), och
- punkt 3 a) och b) av övergångsbestämmelserna (2001:272) till radio- och TV-lagen.

Tillståndsperiod

3 §

Radio- och TV-verket beslutar om varje tillståndsperiods längd. En tillståndsperiod får vara högst ett år.

Förlängning av tillstånd

4 §

En tillståndshavare som vill få sitt tillstånd förlängt ska ge in en sådan ansökan till Radio- och TV-verket senast fyra månader före tillståndsperiodens utgång.

5 §

Ansöker en tillståndshavare inom den tid som anges i 4 § om förlängning av sitt tillstånd ska detta förlängas med ytterligare en tillståndsperiod, såvida det inte finns grund för att återkalla tillståndet.

Annat tillstånd än sådant som ursprungligen har meddelats enligt lokalradiolagen får, förutom vad som sägs i första stycket, inte heller förlängas om

1. tillståndshavaren väsentligt har brutit mot villkor som enligt 5 kap. 10 eller 11 § radio- och TV-lagen har förenats med sändningstillståndet,
2. tillståndshavaren väsentligt har brutit mot bestämmelsen om eget material i 6 kap. 7 a § radio- och TV-lagen och det inte finns särskilda skäl för att tillståndet ska förlängas, eller
3. förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

6 §

Som tillståndshavare enligt 5 § ska anses också den vars sändningsområde efter ändrad indelning enligt 5 kap. 14 § radio- och TV-lagen har

genomgått endast sådana förändringar att sändningsområdet framstår som väsentligen detsamma som före den ändrade indelningen.

Prop. 2007/08:106
Bilaga 2

7 §

Om Radio- och TV-verket inte avser att medge förlängning ska verket senast två månader före tillståndsperiodens utgång meddela tillståndshavaren att tillståndet inte kommer att förlängas.

Sändningarnas innehåll

8 §

Har tillståndshavarens ursprungliga tillstånd meddelats enligt lokalradiolagen (1993:120) ska denne sända sådana program som framställts särskilt för den egna verksamheten under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn.

9 §

Om en tillståndshavare bryter mot 8 § tillämpas 10 kap. 9 § första stycket 1. radio- och TV-lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008 och gäller till och med den 31 december 2009.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 2007/08:106
Bilaga 3

Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Konkurrensverket, Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket, MTG Radio AB, Närradios riksorganisation, OneFM AB, Planet 103,9 Södertälje AB, SBS Radio AB, Sveriges Annonsörer, Sveriges Reklamförbund, Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB, Teracom AB och Uppsala Musikradio City 106,5 AB.

Förslag till lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller vissa tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio.

2 § Bestämmelserna i lagen ska tillämpas i stället för
– 5 kap. 6 och 13 §§ radio- och TV-lagen (1996:844), och
– punkt 3 a och b i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Tillståndsperiod

3 § Radio- och TV-verket beslutar om varje tillståndsperiods längd. En tillståndsperiod får vara högst ett år.

Förlängning av tillstånd

4 § En tillståndshavare som vill få sitt tillstånd förlängt ska ansöka om det hos Radio- och TV-verket senast fyra månader före tillståndsperiodens utgång.

5 § Ansöker en tillståndshavare inom den tid som anges i 4 § om förlängning av sitt tillstånd ska detta förlängas med ytterligare en tillståndsperiod, om det inte finns grund för att återkalla tillståndet.

Annat tillstånd än sådant som ursprungligen har meddelats enligt lokalradiolagen (1993:120) ska inte heller förlängas om

1. tillståndshavaren väsentligt har brutit mot villkor som enligt 5 kap. 10 eller 11 § radio- och TV-lagen (1996:844) har förenats med sändningstillståndet,

2. tillståndshavaren väsentligt har brutit mot bestämmelsen om eget material i 6 kap. 7 a § radio- och TV-lagen och det inte finns särskilda skäl för att tillståndet ska förlängas, eller

3. förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

6 § Som tillståndshavare enligt 5 § ska också anses den vars sändningsområde efter ändrad indelning enligt 5 kap. 14 § radio- och TV-lagen (1996:844) har genomgått endast sådana förändringar att sändningsområdet framstår som väsentligen detsamma som före den ändrade indelningen.

7 § Om Radio- och TV-verket inte avser att medge förlängning av ett sändningstillstånd ska verket senast två månader före tillståndsperiodens utgång meddela tillståndshavaren att tillståndet inte kommer att förlängas.

Sändningarnas innehåll

8 § Har tillståndshavarens ursprungliga tillstånd meddelats enligt lokalradiolagen (1993:120) ska denne sända sådana program som framställts särskilt för den egna verksamheten under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn.

9 § Om en tillståndshavare bryter mot 8 § tillämpas 10 kap. 9 § första stycket i radio- och TV-lagen (1996:844).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008 och gäller till och med den 31 december 2009.

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § radio- och TV-lagen (1996:844) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag finns föreskrifter om sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

En sändning anses riktad till allmänheten endast om den samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den.

Av 2 § lagen (2008:xxx) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio framgår att den lagen ska tillämpas i stället för

– 5 kap. 6 och 13 §§ radio- och TV-lagen (1996:844), och

– punkt 3 a och b i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-02-20

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist och justitierådet Lars Dahllöf.

Tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio

Enligt en lagrådsremiss den 14 februari 2008 (Kulturdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio,
2. lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättsakkunniga Anna Gullsjö.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio

2 §

Den föreslagna lagen är tidsbegränsad, vilket även återspeglas i lagens rubrik. I 1 och 2 §§ regleras lagens tillämpningsområde, varvid den förstnämnda paragrafen anger att lagen innehåller vissa tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio. I 2 § föreskrivs att lagens bestämmelser skall tillämpas i stället för några särskilt angivna bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio, vilka finns dels i radio- och TV-lagen (1996:844), dels i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen.

Innebörden av denna reglering är således bl.a. att radio- och TV-lagen jämte övergångsbestämmelserna till ändringar i samma lag gäller i fråga om tillstånd att sända lokalradio i andra avseenden än som regleras i den tidsbegränsade lagen. Detta kan inte sägas framgå med önskvärd tydlighet av de inledande paragraferna. Lagrådet förordar att förslaget kompletteras på denna punkt, förslagsvis genom att det i 2 § tillfogas ett andra stycke av följande lydelse:

I fråga om tillstånd att sända lokalradio gäller i övrigt radio- och TV-lagen och övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen.

I den föreslagna paragrafen anges att Radio- och TV-verket beslutar om varje tillståndspériods längd samt att en tillståndspériod får vara högst ett år. Samtidigt synes framgå av författningsskomentaren (jfr s. 19 f.) att syftet med innehållet i paragrafen är att den tillståndspériod som börjar löpa den 1 januari 2009 i princip skall vara på ett år och att det först därefter kan bli aktuellt med en kortare tillståndspériod. Vidare har vid föredragningen inför Lagrådet uppgetts att avsikten är att samtliga nu gällande tillstånd till lokalradiosändningar, där tillstånden alltså löper ut den 31 december 2008, skall förlängas med ett år till och med den sista december år 2009 under förutsättning att inte hinder mot förlängning föreligger enligt 5 §.

Enligt Lagrådets mening har paragrafen fått en mindre väl vald utformning om hänsyn skall tas till det i lagrådsremissen angivna syftet. Avsikten torde inte vara som föreskrivs i författningstexten att Radio- och TV-verket beslutar om ”varje” tillståndspériods längd. Syftet torde i stället vara att alla tillståndshavare under givna förutsättningar skall kunna få sina nu gällande tillstånd förlängda från och med den 1 januari till och med den 31 december 2009, dvs. alla tillståndshavare skall kunna få en generell förlängning av sina tillstånd med ett år.

Av anförda skäl bör frågan om tillståndspériodens längd och paragrafens ordalydelse övervägas ytterligare under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet, så att den föreslagna paragrafens ordalydelse och det i lagrådsremissen angivna syftet stämmer bättre överens.

Om avsikten är den i lagrådsremissen angivna skulle en möjlig utformning av paragrafen kunna vara följande:

Radio- och TV-verket beslutar i frågor om tillstånd att sända lokalradio.

Tillståndspérioden för år 2009 sträcker sig mellan den 1 januari 2009 och den 31 december samma år.

Radio- och TV-verket får besluta att ett tillstånd ska avse kortare tid än ett år om särskilda skäl föreligger.

9 §

De bestämmelser i radio- och TV-lagen till vilka hänvisas i den föreslagna paragrafen hänför sig till denna lag och passar knappast in på den föreslagna lagen. Bättre vore därför om paragrafen omarbetades, vilket skulle kunna ske på följande sätt:

Om en tillståndshavare åsidosätter bestämmelsen i 8 § får Granskningsnämnden för radio och TV förelägga denne att följa bestämmelsen. Ett föreläggande gäller omedelbart, om inte annat förordnas, och får förenas med vite.

Det framgår inte direkt av den föreslagna lagen i vilken ordning beslut som meddelats med stöd av lagen kan överklagas. Vid föredragningen framkom att tanken var att reglerna om överklagande i 13 kap. radio- och TV-lagen skulle vara möjliga att tillämpa. Om ett andra stycke med den lydelse som Lagrådet föreslagit tillförs 2 §, klargörs att överklagandebestämmelserna i 13 kap. 1 a § blir tillämpliga. Bestämmelserna omfattar dock endast Radio- och TV-verkets beslut om lokalradio.

I 13 kap. 3 § första stycket radio- och TV-lagen finns en bestämmelse om överklagande av vitesförelägganden som meddelats av bl.a. Granskningsnämnden för radio och TV. Denna bestämmelse avser dock endast förelägganden enligt vissa angivna bestämmelser i lagen. Eftersom den föreslagna lagen innehåller en egen bestämmelse i 9 § om rätt för nämnden att meddela vitesförelägganden, bör lagen också innehålla en särskild överklagandebestämmelse vad gäller nämndens vitesförelägganden. En ny 10 § skulle i detta hänseende kunna ges följande lydelse:

Överklagande

10 § Beslut enligt 9 § av Granskningsnämnden för radio och TV om föreläggande som förenats med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Förslaget till lag om ändring i radio- och TV-lagen

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2008

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Littorin, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors

Föredragande: Lena Adelsohn Liljeroth

Regeringen beslutar proposition 2007/08:106 Tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio.